

S.O.S.

Skriŧter om Samtalegrammatik

Årgang 8, nr. 1

“Hvilken vej går de der grene?": En konversationsanalytisk undersøgelse af anmodninger om assistance i samling af puslespil

Tanja Bonde Pedersen

Skrifter om Samtalegrammatik 8:1

2021

ISSN 2445-7256

Skrifter om Samtalegrammatik (SoS) er en serie arbejdspapirer om samtalegrammatik som udgives af forskergruppen *DanTIN* ("Danish talk-in-interaction"). *DanTIN* består af studerende og forskere fra og omkring Lingvistik på Aarhus Universitet. *DanTIN* bestyrer hjemmesiden *samtalegrammatik.dk*. Udgivelserne i *Skrifter om Samtalegrammatik* er arbejdspapirer, studenteropgaver, rapporter, afhandlinger og andet som beskriver og analyserer samtalegrammatiske fænomener.

Skrifter om Samtalegrammatik er ikke fagfællebedømt, men en redaktionsgruppe under *DanTIN* har vurderet at udgivelserne i SoS fortjener at komme til offentlighedens kendskab. I nogle tilfælde er der tale om ældre eller nyere skrifter, som *DanTIN* har fået lov af forfatterne til at udgive. I andre tilfælde er skrifterne lavet til SoS. *Skrifter om Samtalegrammatik* kan frit deles med angivelse af forfatter, årstal samt tidskriftets navn og nummer.

DanTIN udgiver også fagfællebedømte artikler. Du kan se mere om vores udgivelser, projekter og resultater på samtalegrammatik.dk, og her kan du også se hvordan du kommer i kontakt med os.

Billedet til forsiden (*Kattekyss*) er taget af [Liv Moeslund Ahlgren](#).

Redaktør for dette nummer er Christina Emborg.

Redaktionel kommentar

Hvad skal der egentlig til, for at vi opfatter noget som en anmodning? Og hvordan påvirker samtalekontekster måderne, hvorpå anmodninger kan udføres?

Det undersøger Tanja Bonde Pedersen i denne artikel, idet hun med udgangspunkt i videooptagelser af par, der samler puslespil, dykker ned i de ressourcer, som øjensynligt er med til at gøre noget til en anmodning i netop denne kontekst.

Baseret på en kollektionsanalyse peger forfatteren på en kompleks sammensætning af såkaldte responsmobiliserende ressourcer, som talere gør brug af til at bede modtagere om assistance i forbindelse med puslespilslægning, herunder en kombination af verbale og non-verbale komponenter. Med en stor bevidsthed om kontekstens indflydelse på de interaktionelle handlingers udformning diskuterer Tanja Bonde Pedersen endvidere skellet mellem anmodninger og tilbud i forbindelse med løsning af fælles opgaver, såsom puslespil.

Artiklen er oprindeligt skrevet som et bachelorprojekt (i 2021), og den bliver nu tilgængelig for et større publikum. Som man kan læse, bidrager udgivelsen med interessante, nye perspektiver på handlingskategorien 'anmodninger' generelt, og ud over at komme med indsigter i mulige mønstre, hvad angår anmodningers turdesign, lader Tanja Bonde Pedersen en række spørgsmål være åbne til videre undersøgelse, både i og uden for puslespilskonteksten.

Denne redaktionelle kommentar er skrevet af Christina Emborg.

“Hvilken vej går de der grene?": En konversationsanalytisk undersøgelse af anmodninger om assistance i samling af puslespil

af TANJA BONDE PEDERSEN

1 Indledning

Anmodninger udgør en af de mest basale typer af handlinger, vi kan udføre med sproget. Dens underkategori *anmodning om handling* indebærer både store og små handlinger, hvad enten det er at få en fremmed til at åbne døren for os, når vi har hænderne fulde, eller det er for at låne et fircifret beløb af en bekendt. Anmodninger om handling bruges til at opnå hjælp fra andre til det, som vi ikke kan, vil eller ønsker at gøre selv (Drew og Couper-Kuhlen 2014: 1). Disse kan udgøre korte sekvenser, såsom en transaktion i en pølsevogn. Ligeledes kan de indgå i interaktioner med samarbejde, såsom når to mennesker laver mad sammen, og en anmodning sætter gang i en længere sekvens. Konversationsanalysens principper kan bruges til at identificere anmodningers form og funktion i naturlige samtaler og hermed give et autentisk indblik i, hvordan mennesker anmoder om handling fra hinanden. Tidligere undersøgelser har blandt andet analyseret anmodninger i bestemte fysiske miljøer, såsom hjemmeplejen og supermarkeder (Heinemann 2006; Sorjonen og Raevaara 2014), eller anmodningers grammatiske former på bestemte sprog (Heinemann og Steensig 2017; Urbanik 2020; Rossi 2012).

Dette skrift undersøger anmodninger om assistance under puslespilssamling, hvor denne fremmer opgaven ved at løse et lokalt problem. Disse fortolkes som anmodninger, da samtaledeltagere behandler dem sådan, selvom de i deres design ikke ligner klassiske anmodninger. Tilgangen til kollektionsanalysen er at vise forekomster af disse anmodninger og identificere, hvad der gør dem responsmobiliserende. Dette bliver gjort ved at fremhæve udvalgte ressourcer i turdesignet, som indgår gentagende gange i anmodningssekvenserne, og som virker til at kalde på respons fra modtageren. Disse ressourcer er formater, gestik, blikretning samt udtryk for tvivl. Afslutningsvist vil analysens hovedpointer diskuteres, da kollektionen viser, at det kan være problematisk at klassificere sådanne tilfælde definitivt som anmodninger. Gennem diskussion og perspektivering vil de afsluttende

afsnit derfor benævne aspekter, som taler for denne problematik samt foreslå yderligere undersøgelser i fremtiden.

2 Metode og metodologi

2.1 Dataindsamling

Til denne undersøgelse indsamlede jeg to videooptagelser (sammenlagt 90,53 minutter) samt en tredje video (30,37 minutter) fra en anden dataindsamler, der hver har to personer, der samler puslespil. Fælles for videoerne er deres naturlighed, da parrene er vant til at samle puslespil sammen, og det puslespil, de samler, er et, de selv ejer. Jeg har prioriteret, at optagelserne skulle være så naturlige som muligt, hvorfor jeg ikke var til stede under optagelserne eller opsætning af optagelserne. Foruden at samle puslespil var den eneste instruktion samtaledeeltagerne fik, at man på kameraet skulle kunne se dem begge to. Relationen mellem de to personer i videoerne er tæt, idet data har to kærestepar samt et venindepar. Det var vigtigt, at personerne i data ikke havde forudbestemt asymmetrisk rollefordeling såsom mor/datter, lærer/elev eller lignende, der ville kunne påvirke samtalen og måden personerne løste puslespil.

Undervejs har jeg valgt udelukkende at bruge to af optagelserne, da den tredje, som var optaget forud for undersøgelsen, viste sig ikke at være relevant for undersøgelsens fokus. Interaktionen bestod hovedsageligt af samtaleemner, der ikke var relateret til puslespil, og de udvekslinger, der var relateret, viste ikke samme udtryk for samarbejde som de andre to optagelser. Samtalens to deltagere er to veninder, der sidder over for hinanden og samler et rundt puslespil. Disse omstændigheder kan muligvis have haft indflydelse på samtalens karakter, da det ændrer den fysiske adgang til puslespilsbrikkerne og motivet. De resterende to par sidder ved siden af hinanden (på gulvet i optagelse 1 og ved et bord i optagelse 2) og samler et klassisk firkantet puslespil med 1000 brikker. Beslutningen om udvælgelse af data har vist, at puslespilssamtaler kan være af meget forskellig karakter, og at mine eksempler på anmodninger om handling ikke nødvendigvis optræder i alle puslespilssamtaler.

Alle optagelser er indsamlet med fuldt skriftligt samtykke fra deltagerne forud for optagelserne. Jeg har transskriberet data efterfølgende ved brug af Hepburn og Boldens (2013) konventioner samt Lorenza Mondadas (2014) konventioner til at transskribere blik, gestik

og andet visuelt. Navne på samtaledeltagere samt andre oplysninger i data, der vil kunne lede til identifikation af personerne, har jeg anonymiseret i transskriptionen.

2.2 *Konversationsanalyse*

Konversationsanalyse, på engelsk forkortet til CA, er grundlæggende en viderebygning af etnometodologien, dog med afvigelser i procedurer for dataindsamling samt konversationsanalysens fokus på tendenser, der bygger på flere cases end etnometodologiens studier ofte gør (Steensig 2015: 322). Konversationsanalyse er en metode, der observerer og analyserer optagelser af naturlige samtaler for at studere den sociale virkelighed, som skabes i interaktion mellem mennesker (Steensig 2015: 321). Ved at identificere former og strukturer i samtaler kan det undersøges, hvordan forskellige handlinger udføres af samtaledeltagere. Essentielt for metoden er blandt andet sekvensanalyse (Schegloff 1996) samt fokus på opbygningen af taleture, dvs., hvordan disse organiseres (Sacks et al. 1974). De, som bruger CA, søger forståelse for, hvordan former og strukturer muliggør andre former og strukturer hos modparten i en interaktion, og dermed hvilke handlinger der muliggør andre handlinger (Antaki 2011: 2). Konversationsanalysens fokus på de interaktionelle former og funktioner binder i den simple antagelse, at et menneske skaber betydning i samvær, samarbejde og interaktion med en anden (Steensig 2015: 324). Når det kommer til selve analysearbejdet, ser konversationsanalytikeren på, hvad samtaledeltagerne orienterer sig mod, og hvordan samtaledeltagerne forstår og behandler det, der sker. Analytikerens egen fortolkning skal dermed have grundlag i, hvad data viser, at samtaledeltagerne gør og forstår i interaktionen (Sidnell 2013).

2.3 *Task-based interaction*

Tilgangen til opgave-baseret interaktion (*task-based interaction*, se Seedhouse 1999) er også etnometodologisk, og undersøgelser bruger ofte både CA samt andre, ofte teknologiske, hjælpemidler til at indsamle alle former for adfærd og kommunikation i datamaterialet. Desuden bruges midler som *eye-tracking* og *task-tracking* hardware og software samt adskillige kameravinkler ofte parallelt med transskriptioner af videooptagelser. Dette blev ikke anvendt til denne undersøgelse, fordi i) en omfattende kortlægning af udførelsen af samtaledeltagerens opgave ikke er centralt for undersøgelsen, og ii) sådanne midler ville kunne påvirke interaktionens naturlighed i en sådan grad

at konversationsanalysens tilgang ikke længere ville kunne fuldt forsvares.

3 Baggrund

Inden analysen præsenteres, vil de grundlæggende begreber og områder, som denne undersøgelse bygger på, blive skitseret. Som ovenstående afsnit argumenterer for, er puslespilssamling en indflydelsesrig opgave, og denne vil blive beskrevet i det følgende afsnit. Efterfølgende vil begrebet *responsmobilisering* introduceres, og dernæst vil anmodninger blive beskrevet som den dirigerende talehandling, den er. Mens ordet 'talehandling' ofte ikke hører hjemme i konversationsanalysen, og det simple begreb 'handling' er at foretrække, vil det i denne undersøgelse blive brugt til at dække de kommunikative handlinger som Searle (1976) kalder *illocutionary speech acts*, såsom anmodninger, forslag, tilbud og invitationer. Dette gøres for tydeligt at skelne mellem disse og fysiske handlinger.

3.1 Puslespilssamling som opgave

Fælles for mange undersøgelser af *task-based interaction* er fokuset på det praktiske aspekt af opgaven eller problemet, deltagerne beskæftiger sig med, snarere end måden, de udfører dette på (Livingston 2007: 844). Ofte har studier på området undervisning- og læringsmæssige formål, såsom sprogtilegnelse og sprogforståelse hos børn, og de retter sig ofte mod pædagogik og implementering af materiale i klasseværelsesundervisning (Seedhouse og Almutairi 2009). Da denne undersøgelse ikke har fokus på det praktiske aspekt af puslespilssamling, men nærmere på, hvordan samtaledeltagere interagerer under aktiviteten, har denne undersøgelse ikke et mål om at forbedre puslespilssamling, implementere nyt læringsmateriale til at opnå bedre resultater i puslespilssamling eller lignende formål. Her tager konversationsanalysens principper over, og undersøgelsen omhandler samtaledeltagerens metodiske indsats i formulering og behandling af den type anmodning, som skriftets indledning beskriver.

Det, at samtaledeltagerne udfører en opgave, dvs. samler puslespil, gør, at interaktionen bør analyseres i lyset af den opgave, deltagerne er i gang med at løse. Det at samle puslespil indebærer løsning af problemer og opgaver, såsom at vende og sortere brikker, lede efter farve- og mønstermæssig relevans på de enkelte brikker og finde re-

lationen mellem dem. Puslespilssamleren kan udvikle strategier for systematisk at beskæftige sig med opgaverne (Livingston 2007: 844). Undervejs i processen vil puslespilssamleren forholde sig til den enkelte puslespilsbrik, og hvordan den passer i de mønstre og strukturer, som de hidtil har opdaget; kun gennem brikkens forhold til de andre brikker bliver brikken relevant og meningsfuld (Livingston 2007: 845). Allerede her er opgaven kompleks for den enkelte puslespilssamler. Når to personer interagerer med puslespillet og hinanden, kan det forventes, at disse processer og udvikling af strategier bliver anderledes, idet de nu udfører en *joint activity* (se Clark 1996: 29-58).

3.2 Responsmobilisering

Et vigtigt element i turorganiseringen af en interaktion er måden, hvorpå en taletur kan kalde på respons fra modtageren. Dette kaldes også responsmobilisering (*mobilizing response*, se Stivers og Rossano 2010). Den talehandling, en taler udfører som starten på en sekvens, gør en talehandling eller respons af bestemt karakter relevant som næste taletur (Stivers og Rossano 2010: 3-4). Ligeledes giver bestemte første pardele konditionel relevans til visse anden pardele (Schegloff 1968: 1083-1084). Talehandlingen kan dermed retrospektivt identificeres ved at betragte disse anden pardeles relation til første pardele. Dette afføder spørgsmålet om, hvorvidt turdesign i første pardele kan være afgørende for og endda betinge, om noget kalder på respons eller ej. En tur kan være responsmobiliserende via forskellige ressourcer eller *features* i turdesignet, som gør, at modtager i højere grad behandler en tur som værende noget, de skal respondere på. Disse ressourcer hver især er ikke nødvendigvis responsmobiliserende, men når de bruges samtidigt af taler, kan modtager stilles mere ansvarlig for at levere et svar (Stivers og Rossano 2010: 4). Sådanne responsmobiliserende ressourcer er ifølge Stivers og Rossano (2010): modtagerrettet blikretning, interrogativ lexico-morfosyntaks, interrogativ prosodi, samt modtagerrettet epistemisk asymmetri, dvs. at ytringen er rettet mod, hvad modtageren har adgang til viden om. Nogle klassiske talehandlinger, som naturligt kalder på en type-tilpasset respons, er: tilbud, anmodning om handling samt anmodning om information. Andre talehandlinger, som ikke altid kalder på respons, kan gøres overvejende responsmobiliserende via brug af de ovennævnte ressourcer (Rossano og Stivers 2010: 5).

3.3 Dirigerende talehandlinger og anmodninger om handling

Dirigerende talehandlinger, også kaldt direktiver, udgør både en sproglig gruppe af grammatiske konstruktioner – herunder imperative, interrogative og deklarativer – samt med at de også udgør en gruppe af handlinger, der har en social funktion, nemlig at forsøge at få nogen til at gøre noget i nær eller fjern fremtid (Drew og Couper-Kuhlen 2014: 8). Både tilbud og anmodninger kan bruges til dette mål, og et tilbud fra modtageren er mere præfereret (dvs. interaktionelt acceptabelt) end en anmodning fra taleren (Schegloff 2007). Præferencen for tilbud over anmodninger kan blandt andet ses ved at anmodninger ofte er implicite og optræder med mildnende ytringer, der imødekommer dispræfererede anden pardele. Derfor forklædes anmodninger også ofte som andre handlinger som for eksempel tilbud (Schegloff 2007: 83-84). Forekomster af præanmodninger, eller præsekvenser generelt, argumenterer også for anmodningers dispræference, da disse gør det muligt for modtageren at levere et tilbud (Lerner 1996: 305).

Anmodninger er en essentiel talehandling i menneskers samarbejde med hinanden og kan være komplekse i deres form og udtryk. Formatet afhænger blandt andet af, hvilken handling taleren ønsker udført: anmodning om verbal handling såsom bekræftelse, information eller en vurdering, kontra en anmodning om fysisk handling, såsom at få nogen til at kigge et bestemt sted eller at få et objekt udløst af en anden person. Anmodningens format afhænger også af, hvor berettiget taleren mener at være i forhold til at få handlingen udført; hvilken rollefordeling der er mellem taler og modtager; modtagers evne til at udføre handlingen; hvornår handlingen skal udføres, samt hvor vigtig handlingen er for taleren (Curl og Drew 2008: 130).

Kriterierne for, hvad der gør noget til en anmodning er ikke kortlagt ens af alle analytikere, og tilbud, invitationer og forslag kan ofte opfylde de generelle kriterier om en fremtidig handling, som en anden person end taleren skal udføre. Analysen i denne undersøgelse opererer med en bred forståelse af 'anmodning': person A anmoder person B om enten verbal eller fysisk handling X, som fremmer samlingen af puslespil. Ofte vil en definition af begrebet også indebære, at handling X gavner person A, for hvis handlingen i stedet gavner person B (altså den person, som skal udføre den), ville taleturen snarere blive kategoriseret som et tilbud (Couper-Kuhlen 2014). Denne distinktion

samt begrebsdefinitionerne generelt vil blive uddybet – og delvist udfordret – i de følgende afsnit, specielt i den afsluttende diskussion.

Drew og Couper-Kuhlen (2014) argumenterer for et begreb, de kalder rekruttering (*recruitment*), hvor taleren/anmoderen foretager en fysisk eller verbal handling, der signalerer, at de har et behov eller ønske, de ønsker opfyldt. Dette kan for eksempel være, at man flytter sin tomme kop en smule, mens den anden person holder kaffekanden, og dermed rekrutterer assistance fra modparten. Disse rekrutteringer kan være eksplicitte eller diskrete og er ikke nødvendigvis bevidste (Drew og Couper-Kuhlen 2014: 28). En succesfuld rekruttering vil resultere i, at modtageren enten udfører handlingen eller tilbyder at udføre handlingen. Dette kræver, at modtageren opfanger talerens signaler om vedkommendes ønske, behov eller problem. Præferencen for tilbud over anmodning kan netop opnås ved rekruttering, da taleren ikke eksplicit beder om noget. Om noget er rekruttering, ses tydeligst i retrospekt, da det netop er modtagerens respons, som afgør udfaldet. Drew og Couper-Kuhlen (2014: 20-24) argumenterer ligeledes for, at det som gør noget til en rekruttering, ofte ikke er talerens intention om at rekruttere assistance, men i stedet det at modtageren tillægger taleren en sådan intention. Konceptet rekruttering har et diskutabelt omfang, selv af de forskere, som introducerede det; på den ene side kan rekruttering ses som en type af anmodninger, da rekruttering følger samme kriterier, nemlig at målet er en fremtidig handling udført af modtager, som modtager har adgang til samt mulighed for at udføre. På den anden side kan rekruttering også ses som noget bredere end anmodninger, da det indebærer mere end blot verbale handlinger som dele af rekrutteringen (Drew og Couper-Kuhlen 2014: 28-29).

4 Analyse

Puslespilssamling tillader, at de, som beskæftiger sig med det, ikke nødvendigvis behøver at tale sammen eller koordinere deres handlinger i hvert henseende af opgaven. Mit data viser netop, at de to personer ofte foretager sig sideløbende processer, og at deres individuelle indsatser ikke konstant bliver genstand for interaktion eller forhandling. Der kan gå mange minutter uden tale, og disse lange pauser bliver ikke behandlet som problematiske eller dispræfererede af samtaledeltagerne. Samtaledeltagerne kan begynde at interagere med

hinanden og starte en sekvens, blandt andet ved at én laver en (præ-)anmodning. På tværs af fire talere i de to videoer optræder der i alt 19 anmodninger om assistance, der fremmer puslespilssamling. Anmodningen optræder oftest som første parodel eller initialt i en slags præ-sekvens til en længere puslespilssamlingssekvens. Disse præsekvenser kan i sig selv ses som præ-anmodninger eller som rekruttering; dette vil blive yderligere behandlet i de følgende afsnit.

Anmodningerne i dette data har både verbale og nonverbale handlinger som deres mål; disse vil blive beskrevet i uddragenes pågældende analyser i relation til, hvordan anmodningen er formet, samt hvordan den behandles af modtager. De følgende analyseafsnit fokuserer på format, brugen af gestik og blikretning samt tvivl- og tøve-markører ved at identificere de forskellige ressourcers former og funktioner gennem udvalgte samtaleuddrag. Denne struktur medfører, at nogle afsnit hovedsageligt belyser udvalgte ressourcer og analysepunkter, og de fokuserer dermed i lavere grad på andre aspekter af samtaleudragene, som først behandles i andre afsnit.

I de visuelle beskrivelser i transskriptionen er der benyttet forkortelser. Disse er listet i bilaget.

4.1 Formater

Som første led i analysen giver det følgende afsnit et overblik over, hvordan anmodningerne er formet, altså hvilket format de optræder i. Som nævnt i afsnit 3.3, optræder anmodninger i en lang række af lingvistiske former og designs samt nonverbale handlinger, hvilket også tydeliggøres i følgende oversigt.

Fire ud af de 19 anmodninger har et modtagerrefererende format. Det vil sige, at anmodningen retter sig mod noget i modtagerens domæne, altså noget, som modtageren har fysisk adgang til eller viden om. Dette falder under, hvad afsnit 3.2 beskrev som modtagerrettet epistemisk asymmetri. Uddrag 1 og 2, som er i direkte forlængelse i data, er modtagerrefererende og viser begge en interrogativ første parodel med et svar som anden parodel. Den interrogative sætningsform er som nævnt også en af de responsmobiliserende ressourcer, som Stivers og Rossano (2010) argumenterer for.

1 | Lilla ish | Optagelse 2

279 TE0: mia
 280 TE0: +dem he:r ve du put dem i sky
 281 mia: +blik hans brr, L.h.-->
 282 TE0: eller hva ve du [put] dem
 283 MIA: [nej]
 284 TE0: [*nej*]
 285 MIA: [de ik] +blå nok +
 286 mia: -->+blik og krop væk+
 287 (0.5)
 288 MIA: de sn (.) lilla
 289 MIA: ish

2 | Bjerg | Optagelse 2 | 31.02

291 TE0: ve du put æden her i skyen æ
 292 teo: ærækker br foran Mæ
 293 TE0: +selvom den har bjerg på
 294 mia: +blik br-->
 295 (0.9)
 296 MIA: %*mhm:*, %
 297 mia: %rynker på næsen%
 298 MIA: ne::j
 299 MIA: fordi de:t +lillae=
 300 mia: -->+blik motiv -->
 301 MIA: =det er bjerget ss
 302 ((4.2 sekunders tale))
 308 MIA: sammen me: ↓resten af det lilla,

I begge uddrag stiller Teo et spørgsmål i interrogativ form angående sortering af brikker. Spørgsmålenes tvetydighed gør, at de både kan ses som, at Teo anmoder Mia om at udføre den fysiske handling at lægge brikkerne i de pågældende bunker, eller at han anmoder om et råd angående, om Mia selv ville lægge brikkerne i de pågældende bunker. Mias behandling af anmodningen viser, at hun tolker spørgsmålene på sidstnævnte måde, da hun i linje 298 siger *ne::j* og begrundet det med, at *de:t lillae det er bjerget*. For at Mia kan levere den verbale handling, der anmodes om, kræver det, at hun kigger på de brikker, Teo spørger om. Dette aspekt af handlingsudførelsen vil blive yderligere behandlet i afsnit 4.2. Anmodningerne er modtagerrefererende, idet de har *du* som sætningens subjekt og retter sig mod, hvad Mia ville gøre. I eksempel 1 gør Teo brug af navnepåkaldelse som præsekvens til anmodningen, hvilket Mia responderer på med det samme via blikretning, og ved at hun drejer kroppen. Som linje 302 markerer,

er der 4.2 sekunder, som ikke vises i eksemplet. I disse sekunder gentager Mia sin pointe fra linje 301. Sekvensen slutter ved Mias forslag *sammen me*: ↓ *resten af det lilla*.

I nedenstående uddrag (3) udføres en anmodning om deltagelse i løsning af et problem ved en deklarativ, selvrefererende sætning efterfulgt af en modtagerrettet interrogativ sætning. Med den deklarativ sætning (l. 207) får Ane udtrykt, at hun ikke selv kan løse det problem, hun er i gang med. Dette bliver også tydeligt i de efterfølgende fysiske handlinger, der følger taleturen, hvor hun kniber øjnene sammen, mens hun holder de to brikker op, og den ene brik falder på gulvet. Hendes syntaktisk ufærdige tur i linje 207 leder til en modtagerrefererende anmodning i linje 216, hvor hun anmoder Mik om en vurdering af, hvorvidt de to brikker passer sammen.

3 | Passer sammen | Optagelse 1

```
207 ANE: 'eg kan altså +vi:rkelig ikke se om de
208 ane: +holder to brr ss op
209 kniber øjne sammen-->
210 (6.0)+
211 ---->+
212 +(2.3) +
213 ane: +giver slip med hh, den ene br falder,
214 samler br op+
215 →ANE: +ka du se det_ +
216 ane: +sætter brr sammen igen+
217 ꞑ(3.5) ꞑ
218 mik: ꞑtager brr, holder brr foran sig, blik på demꞑ
219 MIK: 'a de gør så
```

Ligesom Anes præanmodning har et selvrefererende format, kan selve anmodningen også have det. Fem ud af kollektionens 19 tilfælde har dette format. Eksempel 4 viser igen et spørgsmål i interrogativ form som første parodel.

4 | Låne æsken 1 | Optagelse 1

```
226 ane: blik æske
227 ANE: °må jeg- jeg låne
228 ANE: den +igen° +
229 ane: +rækker ud+
230 +ꞑ(1.9) +ꞑ
231 ane: +tager en br +
232 mik: ꞑrækker æske ꞑ
233 MIK: +tager bare+
234 ane: +tager æske+
```

Denne slags anmodning adskiller sig fra størstedelen af kollektionens eksempler, både i sin genkendelige form – med brugen af et modalverbum (*må*) – og at det, der anmodes om, er en specifik fysisk handling, som er naturligt afsluttet, efter den konkrete handling er udført. Ane bruger en selvrefererende formulering, nemlig om hun *må låne* æsken med brikker fra Mik, som sidder med den. Det havde været forventeligt, at anmodninger om assistance under samling af puslespil ville se sådan her ud. Dog er der kun tre tilfælde af disse 'klassiske' anmodninger.

Et selvrefererende format kan også optræde i en deklarativ sætningstype. Eksempel 5 viser en vurdering fra Teo, som får Mias opmærksomhed, hvortil hun leverer sin egen vurdering, der afviser Teos og tilmed begrundes hendes egen. Efter uddraget kvitterer Teo verbalt for denne respons, og sekvensen slutter.

5 | Forfærdelig ud dertil | Optagelse 2

```

256 TE0: °e:ller så det he:lt forfærdeligt°
257 TE0: .h >for jeg vil sige<=
258 teo: >peger på bord SAS-->
259 TE0: =den der +dn ser forfærdelig ud=
260 teo: -->
261 mia: +blik brr bord-->
262 TE0: =dertil_
263 %(0.5)
264 mia: %L.f.-->
265 MIA: næ:h
266 MIA: du har da linjen lig: igennem+
267 mia: -->+

```

Anmodningerne kan også have et mere passivt format, hvor der hverken refereres til taler eller modtager, men i stedet udelukkende til den handling, der anmodes om. I kollektionen er der syv tilfælde af upersonlige eller 'handlingsrefererende' anmodninger med interrogativ sætningsform. I eksempel 6 stiller Mia et spørgsmål, *passer det der ik*, hvor hun refererer til en brik, Teo lige har givet hende forinden, som hun har sat sammen med nogle andre brikker. Tilføjelsen *eller hva* kalder yderligere på en bekræftelse af det, hun lige har sagt (samtalegrammatik.dk 2013). Hun får også et præfereret svar, da Teo bekræfter, at *det der* passer, og hun kvitterer i overlap.

6 | Fornuftig | Optagelse 2

256 MIA: passer +det der ik.
257 mia: +peger på brr-->
258 (0.4)
259 MIA: >eller hva<+
260 mia: -->+
261 teo: &blik brr, drejer krop -->
262 TEO: ↑'o:u↓
263 TEO: det ser[fornu]ftig ud
264 MIA: [nice]

4.2 Gestik og blikretning

Anmodninger og andre dirigerende talehandlinger optræder ofte med fysiske handlinger, som enten forstærker eller erstatter verbale ytringer. Dette kan være gestik, blikretning og kropsposektion (Drew og Couper-Kuhlen 2014: 7). Dette afsnit vil belyse brugen af disse ressourcer og identificere, hvornår de optræder i anmodningssekvenser. De forudgående uddrag, som illustrerer anmodningernes formater, viser naturligvis også fysiske ressourcer, og ingen af anmodningerne i kollektionen optræder uden brug af blikretning eller gestik. Ligeledes er der ingen anmodninger, som består udelukkende af fysiske ressourcer.

Samtaledeltagernes blikretning giver en indikation af, hvad de beskæftiger sig med, og hvor deres opmærksomhed er. Undersøgelser viser, at modtagerrettet blikretning, altså at samtaledeltagere kigger på hinanden, virker responsmobiliserende (Stivers og Rossano 2010: 4). Dette finder ikke på noget tidspunkt sted i dette data; deltagerens blikretning er aldrig på meddeltagerens ansigt eller direkte i deres øjne. Til gengæld viser data en anden regelmæssighed i brugen af blikretning. En bevægelse fra motivet til brikken eller brikkerne, som anmoderen forholder sig til, bruges ofte, specielt af anmoderen selv. Eksempel 7 nedenfor viser netop denne bevægelse (l. 181, 186, 188 og 192) fra Mia. Inden uddraget har der været stilhed i et stykke tid, og de brikker, Mia sidder med og refererer til, er ikke blevet introduceret i interaktionen. Dette adskiller sig fra størstedelen af eksemplerne, hvor en præsekvens, eller det at anmoderen annoncerer at have fundet en brik, ofte optræder lige inden anmodningens første pædel, hvilket gør brikken/brikkerne relevante.

7 | De der grene | Optagelse 2

180 MIA: +eller skal nogen af dem sidde nedad.
 181 mia: +blik ned på brr -->
 182 (2.5)
 183 MIA: n:::
 184 (1.3)
 185 +(1.6) +
 186 mia: +blik motiv+
 187 MIA: +det ser ik sån ud
 188 mia: +blik ned -->
 189 (5.6)+
 190 -->+
 191 MIA: +e:ller hvad.°
 192 mia: +blik motiv -->
 193 (0.8)
 194 →MIA: hvilken vej går %de der grene. % ¢
 195 mia: %peger på motivet%
 196 teo: ¢blik følger M arm¢
 197 ((7.9 sekunders reparatur))
 210 TE0: de går sn
 211 TE0: l:i:dt [¢op]
 212 teo: ¢løfter vh skrå vinkel->>
 213 MIA: [(øh)]
 214 TE0: *erh*
 215 TE0: [så] lidt mere den her vinkel her
 216 MIA: [ja:]

Mens hun bevæger blikket fra brikker til motiv, stiller hun et spørgsmål, som hun efter 2.5 sekunders pause selv besvarer. I linje 191 søges der igen en bekræftelse med *e:ller hvad*, og hun leverer et spørgsmål mere, hvor hun bruger gestik; hun ytrer referenten og peger derhen på samme tid. Her reagerer Teo, og man kan se, hvordan hans blik laver præcis samme bevægelse som Mias arm, der leder op til der, hvor hun peger på motivet. Da begge personer beskæftiger sig med problemet, opstår der en reparatursækvens (markeret i linje 197) om, hvilke grene der er tale om, og Teo besvarer efterfølgende Mias spørgsmål ved at vise med sin hånd, hvilken vej grenene vender. Mias brug af blikretning er især fremtrædende, inden Teo bliver opmærksom, og først da Mia peger på referenten *de der grene*, responderer Teo både med opmærksomhed samt udførelse af handlingen, som består af både verbale og nonverbale ture. Efter uddraget fortsætter Mia og Teo med at diskutere, hvordan visse brikker skal sættes sammen baseret på, hvordan grenene skal vende.

Udover eksempel 7 er der fire tilfælde, hvor anmoderen bruger gestik på samme måde og peger, idet de ytrer en deiktisk referent. To af dem er eksempler 2 og 6 ved hhv. *den her* og *det der*. Den pegende

bevægelse spiller generelt en stor rolle i flere af kollektionens anmodninger, og det fremkommer aldrig, at en deltager peger, uden at modparten reagerer og leverer en respons. Dette tyder på, at denne gestik i høj grad mobiliserer respons. Eksempel 8 illustrerer igen brugen af pegende gestik, som her er essentiel for anmodningen, da den verbale ytring udelukkende består af en deiktisk referent.

8 | Noget vand | Optagelse 2

```
83 MIA: +nyt hjørne=  
84 mia: +holder br op mellem dem,  
85     og blik br-->  
86 TE0: =fedt_  
87     (0.9)+  
88 mia: -->+  
89     +α(0.6)                α  
90 mia: +blik motiv -->>  
91 teo: αblik br i M's håndα  
92 MIA: °ø:h°  
93     α(0.6)  
94 teo: αL.h -->  
95 → MIA: % ↑det (.) ↓der_  
96 mia: %peger, rynker bryn -->  
97     (0.5)%α  
98 mia: -->%  
99 teo: ----->α  
100     α(0.7)                α  
101 teo: αtager br fra M's hhα  
102     α(2.0)                α  
103 teo: αblik motivα  
104 TE0: h. ja::  
105     (0.7)  
106 TE0: jeg v- sys det αligner noget vandα  
107 teo:                αrækker br til MIAα
```

Mia annoncerer, at hun har fundet et *nyt hjørne*, hvilket gør brikken relevant. Det, at hun peger på motivet, og at brikken er i Teos synsfelt, giver til sammen en kontekst til den syntaktisk ufærdige ytring i linje 95, ↑*det* (.) ↓*der*_, som ligner et forslag til, hvad brikken afbilleder på motivet. Teo har allerede reageret inden denne ytring ved at læne sig hen mod Mia. Anmodningsaspektet i dette eksempel ligger netop i linje 95, der med høj pitch og et forvirret ansigtsudtryk kalder på Teos stillingtagen til, om brikken 'har noget at gøre med' der, hvor hun peger. Teo bekræfter dette med et *ja*:: samt en vurdering i linje 105. Teo giver brikken tilbage til Mia, og sekvensen slutter.

Brugen af demonstrative pronominer som reference til en puslespilsbrik eller et sted på motivet er til stede i alle anmodninger i data.

Dette er dog bortset fra eksempler som nummer 4, der anmoder om en fysisk handling, der ikke involverer en brik eller dele af motivet. De deiktiske referencer skal identificeres af modtager, før de er i stand til at udføre den anmodede handling, hvad enten det er en vurdering, bekræftelse eller et råd. Modparten kan give opmærksomhed via blikretning, kropspose og/eller gestik, hvilket efterfølges af et verbalt svar og ofte en længere sekvens med samarbejde om den pågældende opgave.

4.4 Tøven og tvivl

Tidligere eksempler har vist, at taleren både i præanmodninger og i selve anmodningen kan give udtryk for tvivl eller at være ude af stand til at løse den pågældende opgave selv. Sådanne udtryk for tvivl eller tøven samt et eksempel, der har illustreret det, er: et selvrefererende udsagn som præanmodning (3); udtrukne vokaler og lange pauser mellem adskillige taleture (7); ansigtsudtryk såsom rynkede bryn eller sammenknebne øjne (3 og 8); tøvemærket 'øh' (8 og nedenstående 9 og 10). Disse ressourcer kan ses som rekruttering eller præanmodninger, idet talerens behov for assistance – et råd/forslag, en vurdering eller bekræftelse – bliver tilgængelig for modtageren.

Tøvemærket 'øh' (se Schegloff 2010) optræder inden selve anmodningen i uddrag 8. I eksempel 9 forekommer den isoleret af taler, hvilket modtager responderer på. Forud for dette uddrag har Teo fundet en hjørnebrik i en bunke, Mia foreslog, at han kiggede i. Han har givet brikken til Mia og vendt blikket tilbage på sin egen side af bordet. Mia sidder med brikken i hænderne og kigger på motivet.

9 | Øh | Optagelse 2

```

129→ MIA: %+ø:↓h,          +
130  mia:  +blik på br i hh+
131  mia:  %rynket bryn, forvirret udtryk -->
132      +α(0.6)          +α
133  mia:  +blik motiv +
134  teo:  αblik br      α
135      +α(0.6)          +α
136  teo:  αblik kort på motiv, l.h.α
137  mia:  +blik br      +
138  TE0:  hva: det_
139  MIA:  hva: det_
140      α(3.2)          α
141  teo:  αtager br fra Mias hhα
142      α(2.2)
143      αholder br op mod motiv -->

```

Tanja Bonde Pedersen
Anmodninger om assistance i samling af puslespil

144 TEO: %ka det ha noget å gøre me: det der,
145 mia: %skærer grimasse -->
146 MIA: *e:h* i:sh:
147 MIA: *de:t* nok det bedste bud=%
148 mia: -->%
149 TEO: =*jah*

Teo reagerer prompte efter tøvemarkøren er ytret, og begge parter laver efterfølgende blikretningsbevægelsen mellem brik og motiv (her modsat af hinanden). Efter begge parter verbalt har udtrykt tvivl om brikken (l. 138-139), tager Teo brikken og giver forslaget *ka det ha noget å gøre me: det der*, mens han holder den op mod motivet. Disse efterfølgende handlinger bliver igangsat efter *ø: ↓ høg* det er ikke helt tydeligt, hvad Mia anmoder om, eller hvad Teo fortolker som værende det, hun anmoder om. Da Mias handling blot udgøres af tøvemarkører, er det diskutabelt, om denne bør betragtes som en anmodning, eller om det snarere bør kategoriseres som en type præanmodning. Dog efterfølges denne tur ikke af en eksplicit anmodning fra taler; modtagerens opmærksomhed er allerede fanget, og han er i færd med at assistere i løsningen af problemet. Netop i dette tilfælde er rekruttering måske den mest tydelige og passende beskrivelse af, hvad Mias tur i linje 129 er. Teo responderer i hvert fald på dette, og han deltager i problemløsningen ved at udføre fysiske og verbale handlinger, der forholder sig til hjørnebrikkens betydning og sammenhæng. Mias ansigtsudtryk intensiverer hendes udtryk for tvivl, som ikke afvikles helt i slutningen af uddraget, idet hun fortsat udtrykker tvivl om Teos forslag. Efter uddraget fortsætter Mia og Teo med at samarbejde om at løse opgaven.

Et af kollektionens mere komplekse eksempler (10) viser et eksplicit udtryk for tvivl og usikkerhed fra anmoderen, hvilket sætter gang i en ny anmodningssekvens, som bliver initieret af den tidligere modtager. Lige inden uddraget løfter Mia brikken op mod motivet.

10 | Æsken er slidt | Optagelse 2

13 +(0.5)
14 mia: +blik motiv -->
15 → MIA: so:m e:r
16 (0.3)+
17 -->+
18 → MIA: +hvad, +
19 mia: +blik br+
20 TEO: °()°

21 +α(2.1) +α
 22 teo: αlæner og blik brα
 23 mia: +blik motiv +
 24 MIA: αø:h α
 25 teo: αblik motiv α
 26 α(0.8) α
 27 teo: αblik br i MIAs håndα
 28 TEO: ligner den ik [toppen]=
 29 MIA: [den der]=
 30 TEO: =+deroppe ja
 31 mia: +rækker arm mod motiv -->
 32 (0.6)+
 33 -->+
 34 +(0.3) +
 35 mia: +holder br, blik på den+
 36 MIA: >det ved jeg ik<
 37 MIA: æskan er slidt
 38 MIA: °jeg: i tvivl°
 39 (0.4)
 40 TEO: hh +.hh +
 41 mia: +smiler+
 42 α(1.1) α
 43 teo: αblik motiv og ned igenα
 44 → TEO: må jeg li prøv å se dn
 45 α+(0.6) + α
 46 teo: αrækker arm frem med åben hα
 47 mia: +lægger br i teos h+
 48 TEO: bare lige for:

Lige inden uddraget har Mia fundet et kantstykke og annonceret det til Teo. Dette gør brikken relevant, og den fungerer som subjekt for den syntaktisk ufærdige sætning *so:m e:r* (.) *hvad*, henviser tilbage til denne brik. Mias anmodning om assistance fra modtageren bliver designmæssigt opfyldt via deltagelse med blik og gestik samt et forslag, meget lig det, der sker i eksempel 2 og 9. Dog udtrykker Mia eksplicit sin fortsatte tvivl om brikken i linjerne 35-37 i et selvrefererende format, og denne dispræference efterfølges af en ny anmodningssekvens ved Teos *må jeg lige prøv å se dn*. Ligesom eksempel 4 kalder denne anmodning (l. 43+48) på en decideret fysisk handling, nemlig at få udleveret et specifikt objekt. Teo supplerer sin 'klassiske' anmodning med *bare lige for*: (der aldrig bliver syntaktisk afsluttet), som ligner en form for retfærdiggørelse af det, han beder om. Efter uddraget bruger Teo igen blikretning og gestik til at forholde sig til brikken, og han udvider verbalt sit forslag fra tidligere ved at bekræfte sin pointe via deklarative *statements* angående brikkens mønster. Både Mias anmodning og hendes kvittering for Teos respons (som også kan ses som

en ny præanmodning a la Anes i eksempel 3) gør udtryk for tvivl og resulterer i at sekvensen udvides.

4.5 Tendenser

Denne undersøgelse har gennemgået eksempler på anmodningssekvenser, hvor flere af de samme ressourcer optræder responsmobiliserende. Dette data kan ikke kortlægge den enkelte responsmobiliserende resources funktion i puslespilssamtaler, men undersøgelsen viser mønstre i forekomster af disse ressourcer. Det som data viser, er, at de handlinger, som modtager behandler som anmodninger og noget, de skal reagere og respondere på, altid optræder med både verbale og nonverbale komponenter. De verbale ressourcer indebærer ofte en interrogativ sætningstype, og disse kan både udgøre selve anmodningen eller være del af en præanmodning, hvor talerens behov for assistance bliver synlig for modtageren. Data indikerer, at det er vigtigt at gøre en pågældende brik relevant, for at modtageren leverer præfereret og hurtig respons. Brikken, eller opgaven, der involverer brikken, er ofte blevet omtalt af deltagerne på et tidligere tidspunkt, ellers bliver den tydeliggjort i en præsekvens til selve anmodningen; tilfælde som eksempel 7 viser, hvordan det tager længere tid samt flere ressourcer fra taleren, før modtageren leverer respons og dermed tolker noget som en anmodning. Data lægger op til en yderligere undersøgelse og behandling af begrebet 'anmodninger', da kollektionen rejser spørgsmål om, om disse eksempler muligvis er bedre beskrevet som tilbud om eller invitation til samarbejde/deltagelse.

5 Diskussion

5.1 Berettigelse og gavn i puslespilssamling

Afsnit 3.3 introducerede aspekter, som kan påvirke en anmodning og gøre den genkendelig som en anmodning i det hele taget. Mange af de spørgsmål, som siges at bestemme anmodningers format, påvirkes i dette data stærkt af den opgave, deltagerne beskæftiger sig med, hvilket, som tidligere nævnt, klassificerer dette som en *task-based interaction*. De to personer er ikke kun samtaledeltagere men også puslespilsdeltagere, og de arbejder mod et fælles mål om at færdiggøre puslespillet ved at sætte alle brikkerne sammen på den korrekte måde. De beskæftiger sig hver især med mindre opgaver på et lavere niveau, som til sammen udgør den overordnede opgave, hvilket de ultimativt samarbejder om. Dette betyder også, at succes af disse

mindre opgaver fremmer det overordnede mål, ergo gavner det begge de interagerende parter, at opgaverne udføres. Dette påvirker de enkelte samtaleuddrag således, at når Ane anmoder om eller rekrutterer Miks hjælp til at vurdere, om to brikker passer sammen, er det rigtig nok, at det i øjeblikket er Mik som udfører handling X for Ane. Dog udføres handling X i et større perspektiv for at fremme målet, som både Ane og Mik stræber mod. Opgaven påvirker ligeledes spørgsmålet om berettigelse fra anmoderens side, da begge parter deler ansvaret for at fuldføre opgaven; der eksisterer derfor en form for enighed om, at puslespilssamlingen er en opgave, 'vi' løser sammen. Data viser adskillige samarbejdssekvenser, der efterfølger blandt andet anmodninger, og anmodningssekvenserne i sig selv taler også for, at deltagerne orienterer sig mod opgaven som et samarbejde. Ligesom opgaven gør en deltager berettiget til at anmode om assistance, gør den også meddeltageren berettiget til at be- og afkræfte påstande samt give vurderinger, råd eller forslag et cetera, som kan have direkte indflydelse på, hvad anmoderen gør i den givne situation. Deltagerne orienterer sig som havende lige meget autoritet til at træffe beslutninger, udføre fysiske handlinger samt anmode om disse fra modparten.

Spørgsmålet er, om puslespillets indflydelse på berettigelse og gavn ændrer forudsætningerne for interaktionen på en sådan måde, at det påvirker disse anmodninger om assistance. Det faktum, at det er *task-based interactions* kunne netop være grunden til, at samtale-deltagere behandler visse taleture samt visuelle ture som anmodninger, selvom de ofte ikke ligner anmodninger.

5.2 Anmodninger eller ej?

Tilbud er allerede blevet nævnt i denne undersøgelse som et præfereret alternativ til anmodninger. Her menes der, at person B kan levere et tilbud der opfylder person A's behov/ønsker, hellere end at person A skal bede om at få disse behov/ønsker opfyldt. En måde, hvorpå person A kan udløse dette, er ved en præanmodning eller rekruttering, hvilket visse samtaleuddrag i dette skrift i høj grad illustrerer (se specielt under 4.4 Tøven og tvivl). En anden mulig fortolkning er, at det, som hidtil er blevet kaldt anmodninger i sig selv, er tilbud. Her vil det altså være person A som giver person B et tilbud om at deltage i løsningen af et problem (for eksempel at finde ud af, hvor en bestemt brik hører til). Det, som taler for denne fortolkning, er blandt

andet de ovenstående pointer om berettigelse og gavn, som måske netop afspejles i adskillige dataeksempler, hvor det ikke er helt tydeligt, hvad person A 'anmoder' om. Brugen af adskillige responsmobiliserende ressourcer øger chancen for at få assistance og handler måske i højere grad om at få sin meddeltagers opmærksomhed end om at få udleveret en bestemt type respons. Hvad der tilsyneladende er rekrutteringer eller præanmodninger, er måske snarere tilbud **til** person B, og ikke en efterspørgsmål på et tilbud **fra** person B.

Yderligere argumentation for at grænsen mellem anmodninger og tilbud bør genovervejes, kan ses i forekomster, hvor der uproblematisk ikke leveres respons. Uden for denne kollektion viser mit data noget, som på mange måder ligner anmodninger, men som ikke bliver behandlet som en af samtaledeltagerne. Følgende eksempler A og B viser henholdsvis begrænset respons og ingen respons fra modtager.

A | Optagelse 2

```
347 MIA: alsså jeg tror nok
348      (0.6)
349      +(1.0)
350 mia: +blik motiv -->
351 MIA: #må:ske:
352 teo: #blik brr i Mias hh -->
353 MIA: ifølge billedet
354 MIA: at det skal sidde sn der -->#
355 mia:                                     -->+
356 teo:                                     -->#
357 MIA: #hvis jeg bare mangler en på hver side,
358 teo: #hoved og blik tilbage til egen side -->
359      +(0.7)      +
360 mia: +klør sig på hagen+
361 MIA: men jeg (.) ve:d det ik
362      (1.0)
363 TEO: #nej#
```

B | Optagelse 2

```
336      +(1.5)
337 mia: +blik motiv, L.h.-->
338 MIA: ø::h:..+
339      -->+
340      +(1.2)      +
341 mia: +sætter sig tilbage, blik ned+
342      (0.7)
343 MIA: m:j::a,
```

Begge tilfælde viser genkendelige ressourcer fra kollektionsanalysen: selvrefererende vurderinger, adskillige signaler om tvivl samt brug af

blikretning og kropspostition. Begge sekvenser optræder isoleret som de står vist, og de opgaver, Mia sidder med, bliver hverken introduceret inden eller fulgt op på senere i interaktionen. Teo responderer i eksempel A med opmærksomhed via blikretning samt en minimalrespons, og i eksempel B sidder han uforandret og beskæftiger sig med sine egne brikker gennem hele uddraget. Det, at Mia ikke behandler dette som dispræfereret, har ultimativt gjort, at disse og lignende tilfælde ikke indgår i denne undersøgelse, da deltagerne ikke orienterer sig mod talehandlingen som værende en anmodning. Det er dog bemærkelsesværdigt, at flere af de ressourcer, som i anmodningssekvenser virker responsmobiliserende, er til stede i sekvenser som disse, uden det holder modtager ansvarlig for (en bestemt type) respons. Det tyder på, at der enten er visse ressourcer, eller snarere kombinationer af ressourcer, som er altafgørende for om noget bliver betragtet som en anmodning, eller at det er modtageren, som afgør, om noget er en anmodning eller ej.

5.3 Fremtidige undersøgelser

En måde, hvorpå disse nye spørgsmål kunne besvares, kunne være ved at undersøge en større mængde data med fokus på flere typer handlinger. Sådanne undersøgelser kunne udforske, hvordan blandt andet tilbud, invitationer og anmodninger ligner hinanden, og hvordan modtager (ikke) responderer i adskillige sekvenser, hvor taler udfører dirigerende talehandlinger eller lægger op til dem i en præsekvens eller via rekruttering. Denne bredde i omfang vil kunne præcisere funktionerne som blikretning, gestik, tøvemarkører og udtryk for tvivl har i det hele taget i puslespilssamtaler. Tilfælde såsom A og B, der blev præsenteret ovenfor, vil i fremtidige undersøgelser kunne inddrages og næranalyseres for at komme tættere på en forståelse af, hvordan puslespilsdeltagere får deres makker til at 'gøre noget'. Den kompleksitet, som puslespilssamling tilføjer til interaktionen, kræver bredere analyser, som vil kunne formå at kortlægge samspillet mellem anmodninger og tilbud, samt eventuelt invitationer og forslag og herved undersøge, hvordan deltagere bruger disse i et samarbejde. I lyset af denne analyse vil funktionerne af de responsmobiliserende ressourcer muligvis blive tydeligere, fordi de kan ses på baggrund af et større datasæt, der rummer de uklare grænser mellem de dirigerende talehandlinger.

Denne undersøgelse rejser på mange måder flere spørgsmål end den besvarer; selve rammen for interaktionen bør derfor yderligere undersøges for at få en forståelse af, hvad puslespilssamlingen og det, at de udfører en fysisk *joint activity*, har af påvirkning på de sproglige former og funktioner, som vi kender fra konversationsanalytiske undersøgelser af almindelige samtaler.

6 Konklusion

Denne undersøgelse skitserer, hvordan forskellige ressourcer kan mobilisere respons, eller rekruttere assistance fra modtageren. Et overblik over de 19 anmodningers format viser, at kun fire er modtagerrettede, mens resten enten er selvrefererende – hvilket i de fleste tilfælde fungerer som en præanmodning eller rekruttering – eller handlingsrefererende. Størstedelen af anmodninger har interrogativ syntaks. Andre ressourcer, som denne undersøgelse beskriver som værende responsmobiliserende, er: gestik, herunder specielt det at pege; blikretning, enten mellem to punkter eller blot på det ene relevante sted, som problemet drejer sig om; deiktiske referencer; samt udtryk for tvivl via tøven og mere eller mindre eksplicitte signaler om tvivl. Disse engagerer modtageren i det problem, som taleren ('anmoderen') beskæftiger sig med og søger assistance til at løse. Mange af disse ressourcer virker i høj grad til at rekruttere modtagerens assistance, ved at taleren signalerer, at de ikke kan løse problemet selv. Herved fungerer modtagerens respons som svar på anmodningen eller som et tilbud om assistance, som taleren tager imod, afhængigt af, om man betragter talerens tur(e) som en anmodning i det hele taget. Dette spørgsmål baner vej for yderligere undersøgelser, hvor samspillet mellem adskillige dirigerende talehandlinger (herunder tilbud, forslag, invitationer) kunne analyseres i lignende miljøer. Dette kunne give en dybere forståelse af de responsmobiliserende ressourcers forekomster set i lyset af de talehandlinger, som udføres med dem. Denne undersøgelse lægger op til en diskussion af, hvordan anmodninger skal forstås i *task-based interactions*, hvor der netop er tale om et samarbejde, og begge parter gavner fra udførelsen af en opgave-relevant handling.

7 Referencer

Antaki, Charles (2011). Six kinds of applied conversation analysis. In *Applied conversation analysis* (pp. 1-14). Palgrave Macmillan, London.

Clark, Herbert H. (1996). *Using language*, Cambridge University Press, 3-444

Couper-Kuhlen, Elizabeth & Etelämäki, Marja (2014). On divisions of labor in request and offer environments. *Requesting in social interaction*, 115-144. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Couper-Kuhlen, Elizabeth (2014). What does grammar tell us about action?. *Pragmatics*, 24(3), 623-647.

Curl, Traci & Drew, Paul (2008). Contingency and action: A comparison of two forms of requesting. *Research on language and social interaction*, 41(2), 129-153.

Drew, Paul & Couper-Kuhlen, Elizabeth (2014). Requesting—from speech act to recruitment. *Requesting in social interaction*, 1, 1-34. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Heinemann, Trine og Jakob Steensig. (2017). Three imperative action formats in Danish talk-in-interaction. I Liisa Raevaara Marja-Leena Sorjonen, Elizabeth Couper-Kuhlen, *Imperative Turns at Talk: The Design of Directives in Action*. Amsterdam, Benjamins, 139–173.

Heinemann, Trine. (2006). "Will you or can't you?": displaying entitlement in interrogative requests. *Journal of Pragmatics* 38 (7). 1081–1104.

Hepburn, Alexa & Bolden, Galina (2013). The conversation analytic approach to transcription. *The Handbook of Conversation Analysis*, 57, 76.

Heritage, John (2012). Epistemics in action: Action formation and territories of knowledge. *Research on Language & Social Interaction*, 45(1), 1-29.

Lerner, Gene H. (1996). Finding "face" in the preference structures of talk-in-interaction. *Social psychology quarterly*, 303-321.

Livingston, Eric (2008). Context and detail in studies of the witnessable social order: Puzzles, maps, checkers, and geometry. *Journal of Pragmatics*, 40(5), 840-862.

Mondada, Lorenza (2014). "Conventions for multimodal transcription", https://franzoesistik.philhist.unibas.ch/fileadmin/user_upload/franzoesistik/mondada_multimodal_conventions.pdf, sidst besøgt 12.12.20.

Rossi, Giovanni. (2012). Bilateral and unilateral requests: the use of imperatives and mi X? Interrogatives in Italian, *Discourse Processes* 49 (5). 426–458.

Sacks, H., Schegloff, E. & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn taking for conversation. *Language* 50: 696-735.

Samtalegrammatik.dk (2013). "Eller hva(d)", <https://samtalegrammatik.dk/opslag/artikel/eller-hvad/> sidst besøgt d. 03.12.20.

Schegloff, E. A. (1968). Sequencing in conversational openings 1. *American anthropologist*, 70(6), 1075-1095.

Schegloff, Emanuel A. (1996). Turn organization: One intersection of grammar and interaction. *Studies in interactional sociolinguistics*, 13, 52-133.

Schegloff, Emanuel A. (2007). *Sequence organization in interaction: A primer in conversation analysis I* (Vol. 1). Cambridge University Press.

Schegloff, Emanuel A. (2010). Some other "uh (m)" s. *Discourse Processes*, 47(2), 130-174.

Searle, John R. (1976). A classification of illocutionary acts. *Language in Society* 5: 1-23.

Seedhouse, Paul & Almutairi, Saad. (2009). A holistic approach to task-based interaction. *International Journal of Applied Linguistics*, 19(3), 311-338.

Seedhouse, Paul (1999). Task-based interaction.

Sidnell, Jack (2013). Basic conversation analytic methods. *The Handbook of Conversation Analysis*, 77, 99.

Sorjonen, Marja-Leena og Liisa Raevaara. (2014). On the grammatical form of requests at the convenience store: Requesting as embodied action, I Paul Drew, Elizabeth Couper-Kuhlen (red), *Requesting in Social Interaction*. Amsterdam: Benjamins, pp. 243–268.

Steensig, Jakob (2015). Konversationsanalyse. *Kvalitative Metoder* 321-347. Hans Reitzels Forlag.

Stivers, Tanya & Rossano, Federico (2010). Mobilizing response. *Research on Language and social interaction*, 43(1), 3-31.

Urbanik, Paweł (2020). Getting others to share goods in Polish and Norwegian: Material and moral anchors for request conventions. *Intercultural Pragmatics*, 17(2), 177-220.

Bilag: Forkortelser

br = brik

brr = brikker

vh = venstre hånd

hh = højre hånd

ss = sat sammen

M = Mia

T = Teo

l.f. = læner (sig) frem

l.h. = læner (sig) hen (til den anden person)

SAS = svært at se (når noget ikke fuldkomment kan ses på videoptagelsen)

+ + = afgrænser gestik og blik af talere Ane og Mia

% % = afgrænser også gestik og blik for Ane og Mia, når disse overlapper med ”+”

⌘ ⌘ = afgrænser gestik og blik af talere Mik og Teo